

kalent. n. 206/2.8.2000^M

ARKEOLOGISEN KOHTEEN TARKASTUS

407	01	0018
-----	----	------

Tunnistetiedot

Kunta: Lapinjärvi Inventointinumero: 18
Alue: - Luokka: _____
Nimi: Storholmen Ajoitus: rautakausi
Kohteen laji: asuinpaikka ja/tai Lukumäärä: -
kalmisto
Kohteesta muita kortteja 0 kpl (ks. täyttöohjeet)
Tarkastaja: Teemu Mökkönen Tarkastusaika: 11. ja 15.5. 2000

Sijaintitiedot

Peruskartta 3022 11 LAPINJÄRVI Pinta-ala _____
x = 6724 70 y = 3454 76 z = n. 27-30
Suunta ja etäisyys kirkosta tms. Lapinjärven kirkosta n. 1,55 km WNW

Hoito ja kunto (ks. täyttöohjeet)

A B C D E F G

Tila ja omistaja (ks. täyttöohjeet)

Kylä/kaupunginosa: _____
Tila/Rno/Nimi _____
tai Kortteli/tontti/palsta _____
Omistaja: _____ Puhelin: _____
Osoite: _____ Postitmp: _____
Kiinteistötunnus   vuokrattu, ks huomautukset

Lisää kiinteistöjä kpl

Aiemmat tiedot: -

Aiemmat löydöt: -

Tarkastuslöydöt: KM 32059 (kokonainen astia, keramiikan paloja, kvartsia ja palanutta luuta)

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

kartat	Peruskarttaote (Liite 1)
muut liitteet:	Yleiskarttaluonnos (Liite 2) ja kuvataulut (Liitteet 3:1-3)
negatiivit:	-
diat:	-

Tarkastuksen aihe: Kohde löytyi allekirjoittaneen suorittaessa siviilipalveluksen koulutusjaksoa Lapinjärven Latokartanon (Sjökulla) koulutuskeskuksessa. Allekirjoittanut ja siviilipalvelusmies Mikko Cantell löysivät kohteen käydessään jutustelemassa ja nauttimassa virvokkeita Storholmenin grillipaikalla iltavapaallaan 11.5. 2000. Paikalle palattiin vielä 15.5. 2000 valokuvaamaan ja laatimaan yleiskarttaluonnos.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee Lapinjärvellä Lapinjärven keskellä olevassa Storholmen nimisessä saarella (kutsutaan myös Suursaareksi). Storholmen on pieni saari, joka liittyy Lapinjärven läpi kulkevaan luodekaakko suuntaiseen harjumuodostumaan. Saari muodostuu etupäässä karkeasta hyvin vähäkivisestä hiekasta. Saari on kolmen kylän (Kirkonkylä, Vasarankylä ja Ingermaninkylä) yhteisomistuksessa.

Lapinjärvi on hyvin matala todennäköisesti meteoriitin synnyttämä järvi. Lapinjärven vedenpintaa on nostettu keinotekoisesti 1980-luvun puolivälissä miltei metrillä. Ihminen on vaikuttanut Lapinjärven veden tasoon jo aiemminkin. Vuosien 1826-1827 aikana järven vedenpintaa laskettiin (Veikko Anttila 1967: Järvenlaskuyhtiöt Suomessa. *Kansatieteellinen arkisto* 19.) Laskutoimenpiteiden jälkeen Lapinjärven vedenpinnan korkeus oli 23,9 m mpy. Nykyisin järven vedenpinnan korkeus vaihtelee kevään 24,85 m mpy ja loppukesän 24,05 m mpy välillä (keskikorkeus nykyisin n. 24,5 m mpy). Vaikka aivan 1800-luvun alun luonnontilaisen järven vedenpinnan taso ei ole tiedossa, on todennäköistä, että nykyinen pato nostaa veden alkuperäistä luonnontilaista järveä korkeammalle tasolle ainakin keväisin ja alkukesästä. Tähän viittaa saarien rantojen hyvin voimakas aallokkoeroosio.

Osa Storholmenista on jäänyt nostetun vedenpinnan alle. Nostettu vedenpinta on aiheuttanut myös voimakasta nykyisten hiekkapitoisten rantojen eroosiota. Nykyiset rannat ovat hyvin jyrkät aaltojen sorrettua osan saaren rantapenkereistä veteen. Aallokkoeroosio on ollut voimakkainta saaren eteläpäässä. 1990-luvun lopulla eroosion ehkäisyksi saaren rantaan on tuotu kiviä. Voimakkaimman eroosion alueella koko rantapenger on kivetty sortumien estämiseksi. Saaren maaperä on hyvin vähäkivistä, joten miltei kaikki rannassa näkyvät kivet ovat myöhemmin saareen siirrettyjä. Saaren laella on selkeästi tasattu ympäristöä alempana olevat alue. Ylemmän tasatun alueen kohdalta saaren itäreunan sortumista löytyi yksi

pala keramiikkaa ja kvartsi-iskos (KM 32059: 6ja7). Saaren kesällä 1999 muurattu grillipaikka sijaitseen ylemmän tasatun alueen pohjoispäässä. Saaren eteläpäässä on myös mahdollisesti tasattu alue, josta osa on sortunut eroosion seurauksena veteen. Saaren eteläpäästä tasatun alueen sortuvalta reunalta löytyi kokonainen astia useampana palana (KM 32059: 1). Astia löytyi osittain sortuneelta reunalta n. 20 cm syvyydeltä. Aluksi astiasta oli näkyvissä puolikas. Loput astian osat kaivettiin esiin sortuvasta penkereestä. Astia on tasapohjainen ja suoraseinäinen profiloimaton ja koristeeton pikku-kuppi. Sen suun halkaisija on n. 8,5 cm ja korkues n. 5,6 cm. Astian pohjan paksuus on n. 8 mm ja seinämän yläosan paksuun n. 6 mm. Savimassa vaalean ruskeaa ja karkeaa maasälpäsekoitteista hiekkaa. Astiassa ei ole karstaa. Keramiikka edustaa rautakauden karkeasekoitteista yleiskeramiikkaa. Astian kohdalta ei tullut muita löytöjä, mutta sen eteläpuolelta löytyi lisää keramiikkaa, kvartsia ja palanuta luuta.

Käytäessä paikalla maaperä oli hyvin kuivaa, minkä takia määperän värjäymistä on mahdotonta sanoa mitään. Tasattuilla alueilla eikä myöskään sortuneista rantapenkereistä havaittu maan pinnalle havaittavia kiveyksiä. Rantapenkereissä ei näkynyt myöskään jälkiä noesta tai hiillistä. Saaren ainoa varsinainen kiveys sijaitsee saaren kaakkoisreunalla tasattujen alueiden välissä.

Syntyperäisen paikkakuntalaisen ja siviilipalveluskeskuksen johtajan Eero Soinion mukaan (myös ent. Lapinjärven kunnanjohtaja) Storholmenissa ei nykyisten tietojen mukaan ole sijainnut rakennuksia. Vaikuttaa todennäköiseltä, että saarella on ollut rautakautinen asuinpaikka ja/tai kalmisto. Saaren tasatut alueet liittyvät todennäköisesti rautakautiseen toimintaan.

Liitteinä oleva yleiskarttaluonnos on tehty askelmitoin ruupaperille. Kuvataulujen valokuvien negatiiveja ei ole arkistoitu vaan ne ovat allekirjoittaneen hallussa.

Ympäristö ja maasto: (vesistö, vesistökoodi, rakennukset, tiet, sorakuopat jne)

Laajuuden arviointiperuste:

Luokitusehdotus perusteluineen:

Ehdotus suoja-alueeksi:

Havaintomahdollisuudet:

Opas:

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Lähilöytöjä:

*****

Selostus jätetty

22.5.2000
Aika

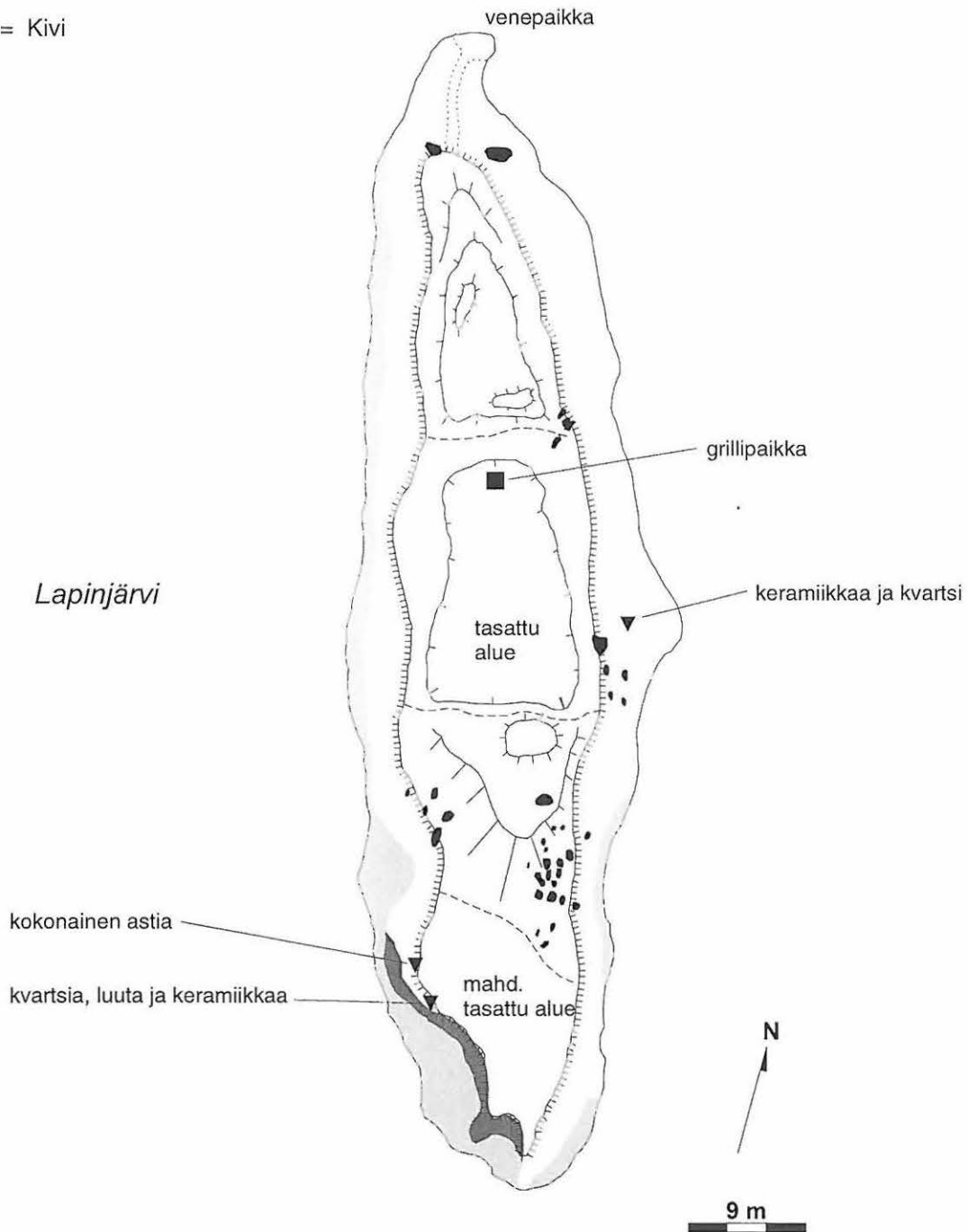
Helmingissä
Paikka

Allekirjoitus
Teemu Mökkönen

LAPINJÄRVI 18 STORHOLMEN
(407 01 0018)
Yleiskarttaluonnos
Teemu Mökkönen 15.5. 2000

Liite 2

- = Kivetty ranta
- = Kivetty rantapenger
- = Rantapenkereen yläreuna
- = Kivi

LAPINJÄRVI 18 STORHOLMEN
Peruskarttaote

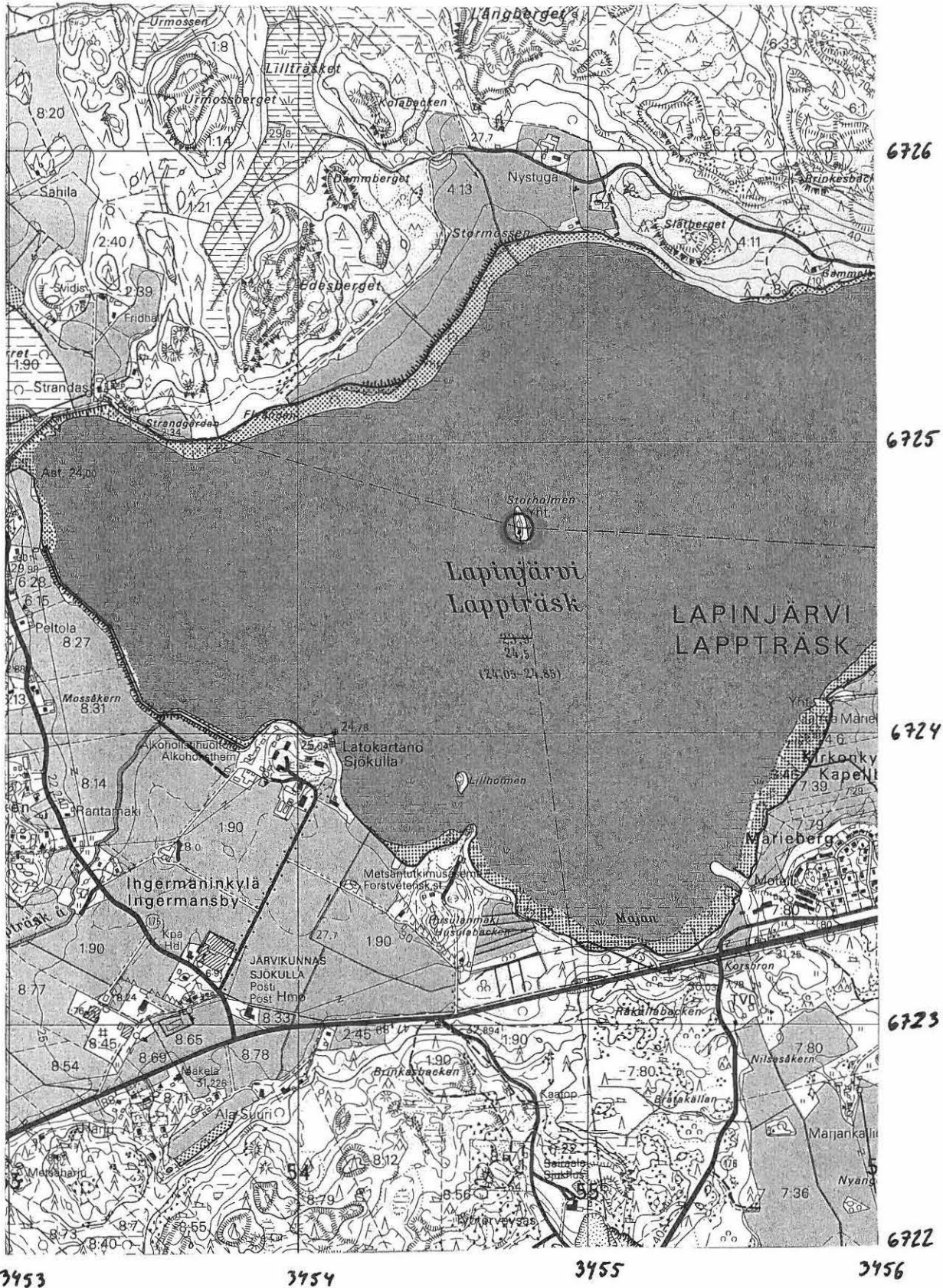
Liite 1

Pk 3022 11 Lapinjärvi

X = 6724 70

Y = 3454 76

z = n. 27-30

KUVA1. YLEISKUVA STORHOLMENISTA. KUVA OTETTU KOHTI KOILLISTA. SIVILIPALVELUS-
MIES MIKKO CAATELL SEISOO RANTA PENKEREELLÄ KOKONAISEN ASTIAN LÖYTÖPAI-
KALLA. KUVA T.MÖKKÖNEN.

KUVA2. KOKONAISEN ASTIAN LÖYTÖPAIKKA KUVAN KESKELLÄ KAIVAUSSLASTAN KOHDALLA.
ETUALALLA TUOTUA RANTAKIVIKKOA JA KIVETTYÄ RANTAPENGGERTÄ. KUVA T.MÖK-
KÖNEN.

KUVA 3. STORHOLMENIN ETELÄPÄÄN MAHDOLLISESTI TASATTUA ALUETTA. ASTIAN LÖYTÖPAIKKA KUVAN VASEMMASSA REUNASSA. KUVA ON OTETTU AIVAN SAAREN ETELÄPÄÄSTÄ KOHTI NNW. KUVA T. MÖKKÖNEN.

KUVA 4. STORHOLMENIN ETELÄPÄÄ. SAAREN KIVIKKOISIN KOHTA ON KUVAN VASEMMASSA REUNASSA KOIVUN TAKANA. MIKKO CANTELL KYRKISTELEEE ASTIAN LÖYTÖPAIKALLA. KUVA T. MÖKKÖNEN.

KUVA 5. STORHOLMENIN KESKELLÄ OLEVA TASATTU HIEMAN YMPÄRISTÖÄ MATALAMPI ALUE. KUVA ON OTTU KOTI ETELÄÄ SAAREN KORKEIMMALTA KOHDALTA TASATUN ALVEEN POHJOISPUOLELTA. ETUALALLA GRILLIPAIKKA. KUVA T. MÖKKÖNEN.